

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1/70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Голоси про славянський зїзд в Празі.

(Δ) Славянський, або (як деякі для надання більшої ваги висловлюють ся) все-славянський зїзд в Празі закінчив ся одушевленим збратанєм Поляків з Москалями і одногосно ухваленою резолюцією про потребу всеславянської вистави в Москві в 1911 р. Одначе вже підчас того одушевленого братаня в Празі відзивали ся навіть в польськїм дневникарстві голоси сумнівів про реальний добуток сего зїзду, а з другого боку знов голоси самообману, котрі проти внутрішнього переконання намагали ся вмовити в себе річи суперечні з дійсністю. Досить згадати відзив петербурского дневника Край, котрий потїшає ся тим, що то лише galicyjsey «ukraїнcy» не взяли участі в зїзді (а хтож заступає Україну — чи може Красовский?) але за те najsilniejsze stronnictwo (себ то галицькі москвичі) do zjazdu się przyłączyło. Отсе такий самообман, як і тим самим дневником висловлений погляд, що Словінці були репрезентовані на зїзді, бо seysja (між Словінцями а лібералом Грібаром) odnosi się do grupy ukraїнskiej! Уже з сего бачимо, які вірні інформації має дневникарство про славянські відносини. Подібно і що до Українців в Росії намагає ся все дневникарство ошоломлене всеславянським одушевленєм представити справу так, начеб то і на сьвітї не було 27 міліонового укр. руского народу в Росії, а коли з одного боку кладе ся дуже велику вагу (і ми з тим зовсім згоджуємо ся) що без порозуміння між Поляками а Москалями в Росії славянське питанє не може поступити вперед до розвязки, то знов ті самі дневники не хотять зрозуміти, що так само повинно на основі рівноправности і признаня самостійности дійти до порозуміння між Українцями а Москалями, наколи справа славянська має прояснити ся і поправити.

Та поки ще висловимо наш погляд про добуток славянського зїзду, наведемо тут голос київської «Ради», котра заявляє ся за славянським зближенєм і єднанєм, але на реальній основі і основі рівноправности і самостійности всіх народів славянських і се показує, що неприява Українців у Празі була спричинена важнішими поводами, як обчисленєм »на efekt w Berlinie«, як се намагає ся представити польське дневникарство. В ч. 150 подає «Рада» статю п. з.

Славянський зїзд у Празі й українсьтво. »Зїзд представників всяких славянських націй, що са-

ме тепер одбувають ся в ческій Празі під егідою Крамаржа і компанії, в безпосереднім продовженєм того нового курсу в славянській політиці, котрий проголошено недавно в Петербурзі підчас візиту тогож таки Крамаржа, Грібаря й Глебовіцького. Читачі наші певно пригадують собі, як ми дивились на сей візит, на єго громадське значінє для славянської взаємности і на єго можливі наслідки. Вважаючи на ті громадські елементи, які взяли ся репрезентувати славянський сьвіт, вважаючи на їх політику в повсякденному житю у відносинах до »менших« славянських братів, (не в парадних промовах на бенкетах, а в реальних відносинах), ми признали, що для нас, Українців, сей відновлений панславїзм, ся проєктована спілка реакційно-націоналістичних елементів славянського громадянства являєть ся нічим иншим, як коаліцією, утвореною для того, щоби старшим братам було лекше пролінгути своїх »молодших« братів, або инакше, делікатно кажучи, для того, щоби розвязати руки сим старшим братам для порішення »домашнього спору« як їм буде зручніше. В першій лінії жертвою сього братолюбія маємо знати ми, Українці і не дурнож на чолї сього нового курсу став, між иншим, галицький москвофіл Глебовіцький, представник того відломку галицького громадянства, який найпершим своїм завданєм ставить — знесилити, задавити український національний рух, щоби потім улєкшити справу денационалізації й обезличеня галицької Руси, для чого вступає в спілку з ворогом українського народу — польським шляхетством. З другого боку — присутність на бенкетах з приводу сїєї всеславянської афери деяких офіціальних представників ліберальної Росії показала цілком ясно всім невїрним Томам, що для російських лібералів інтерес українського народу в справі національно культурного житя — річ зовсім чужа й далека і они готові віддати її за чечевичну кашу ілюзії всеславянського єднаня. Ще раз зазначено ізольованість українства між реакційною й ліберальною Росією, з котрих перша до нього ставить ся ворожо, друга — байдужо.

»При такому становищу річий було цілком натурально, що Українці — галицькі й російські ухилились від участі в праскому зїзді, вважаючи хочаб і на те, що з боку найбільш впливових заправил нової всеславянської політики — Красовского й инших, виразно було заявлено, що навіть підіймати питанє про відрубність »віток« одного руского племені — зовсім для них небажано. Се ухилєнє від участі в зїзді було єдино розумним і можливим поводженєм представників українства, присутність яких на зїзді булаб неможлива вже через одне те, що поруч з ними тудиж явились і галицькі та й наші москвофіли, котрі в корені противні всякій думці про нашу національну самостійність. І решта учасників зїзду, від буржуазно-націоналістичних Чехів до російських кадетів та октобрисгів — явні

або потайні неприхильники українського відродженя; вони здебільшого тої думки, що й Українці і Білоруси повинні потонути в російському морі, такий мовляв, фатальний хід історії, тогож ніби то вимагають й інтереси сього моря, щоби борони Боже, воно не »изсякло«. На такому ґрунті наші представники ні до чогоб не договорились на зїзді, раніше чи пізніше участь їх в ньому закінчила сяб »ісходом«. І далеко достойніще було зовсім не явитись на той зїзд.

»Але се зовсім не значить, що українсьтво байдужо або навіть ворожо ставить ся до ідеї славянського зближеня, славянського єднаня і навіть спілки. Тільки все всякі єднаня й зближеня мусять мати під собою якийсь реальний ґрунт, мусять відповідати певним настиглим потребам. В даному разі поки що того ґрунту нема, та й ніякі справжні потреби — не якихсь політичних гуртків, або навіть цілих громадських кругів, але потреби хоч би одної славянської народности — не вимагають такої спілки, котру задумують ініціатори нового курсу. Жадної славянської солідарности не єствує доти, доси Росіяни змагають ся обрусити всіх инших Славян російської держави і навіть тепер, підчас розмов про все-славянсьтво, заявляють, що готові одмовитися від обрусїня самих тільки Поляків (тому, що на ділі сього зробити неможливо), а на решту славянської братії готові накинутись з подвоєним апетитом; вшехполяки в Галичині намагають ся зїсти Українців і вважають се своїм »історичним« правом; Болгари готові різатись з Сербями за Македонію, а Сербі знов таки не помирять ся з Хорватами — цілий ряд межиславянських колотнеч, серед яких одна така, що загрожує стерти з етнографічної карти цілий 30 міліоновий народ, другий по численности в славянстві. І хібаж ми чули, щоби котрий небудь з незаінтересованих славянських народів хоч плятонічно висловив спочутє своїм братам, які терплять від братнього насильства? Хібаж ті самі Чехи, що розпинають ся тепер за славянську солідарність, єдність, братерство і т. д., хіба вони протестували проти утисків над Українцями в Галичині? (а в Росії?! — Ред. Русл.) Ні, вони не тільки не протестували, вони навіть помагали в парламенті кувати кайдани на український народ, стаючи до спілки з польським колом. Якаж після сього »славянська солідарність!«

»Ми допускаємо, що ческим промисловцям булоб дуже бажано знайти для своїх товарів збут на російськїм ринку, не боячись німецької конкуренції; польським капіталістам та аграрному панству також зручніше вести угодову політику з російським урядом і буржуазією, ніж фрондувати в імя »національних« інтересів, котрі, що торкають ся їхнього брата — ніхто вже й не зачіпає. Знов же з другого боку реакційно-націоналі-

стичній Росії вигідно одвести очі свого громадянства від реальних потреб своєї власної країни на «широке» поле все-славянської політики (не дурнож вступе спостережене, що зріст інтересу до славянства в російському громадянстві йшов на протязі XIX століття паралельно з хвилями реакції). Але українство тут рішучо ні в чому не зацікавлене. Українська інтелігенція, заступаючи інтереси вбогих робочих мас української нації, які марять тільки про землю та вільну працю, не має ніякого інтересу дбати ні про славянські банки, ні про інші іграшки, та й навіть має повну підставу не сподіватись нічого доброго від тої нової всеславянської спілки. Де вже нам пнутись на «всеславянський конгрес», коли ми не можемо ще досягти того, щоб у нас дома поважано було права нашої мови навіть на науковому археологічному з'їзді, присвяченому дослідкам над нашою такою країною.

Українство може єднатись тільки з поступовим славянством, котре зрікається всяких замахів на національну самобутність усіх без винятку славянських народностей. Але приходиться, очевидно, ще пождати чимало часу, поки «всі славяне стануть добрими братами».

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольська палата відбула в минулій сесії загалом 88 засідань. В тім часі послідували також деякі зміни на міністерських фотелях. Дня 12. листопада м. р. представив міністер-президент бар. Бек обновлене міністерство з міністром рільництва д-ром Ебенгохом (на місце гр. Аверсперга), чеським міністром-земляком Прашком (на місце д-ра Пацака) і міністром робіт д-ром Гессманом. Дня 11. листопада явився генерал Георгі вперше яко заступник уступившого міністра кр. оборони Лячера і був 1. грудня іменованний міністром. Дня 22. листопада представив міністер-президент на місце уступившого гр. Дідушицького іменованого польським міністром-земляком Абрагамовича, котрого поява на тім місці викликала велику бучу із сторони руских і соціал. послів. Дня 1. мая умер нагло німець. міністер-земляк Пешка, а на єго місце війшов єго попередник Праде, котрий уже 13. липця подав ся о відставку.

Руский клуб, як звіщає N. fr. Presse, відбув 18. липця під проводом п. Василька останнє засідань, на котрім обговорювано справу обсади третьої віцепрезидентури і прийнято з вдоволенєм до відомости умову зроблену в тій справі з Італійцями і Румунами. Довша розправа вивязала ся при обговореню добутків першого парламентарного року для Русинів. Всі бесідники зазначували, що правитель-ство не сповнило головних домагань Русинів. Відтак оп. Василько і Цеглинський переговорювали з бар. Беком 1½ год. і обговорили всі рускі жалоби.

Того самого дня відбула ся остання перед феріями рада міністрів під проводом бар. Бека, на котрій обговорено вислід минувшої сесії і програму сесії осінної.

Христ. сусп. посол Шрафль висловлює ся про діяльність і задачі держ. ради ось як: Соціал-демократичне стороництво зєднанєм всіх народностей в одно стороництво показало, що національний момент не є так сильний,

щоби бути перепоною до організації на основі інтересів або великих засад. Інші стороництва ще не почали таких змагань. Нема однак сумніву, що в національнім напрямі проявляє ся певне успокоєнє(?). Треба признати, що як небудь нинішні відносини ще хоробливі, однак поправилися, але далеко ще не є правильні і не відповідають вимогам населеня. В осени треба буде почати намаганє, щоби зміною регуляцій у побороти тероризм меншости і тим зробити держ. раду спосібною до практичного вихисюваня часу і великих законодатних задач. Колиж се не поведе ся, тоді правитель-ство нетерпеливостію широких верств виборців буде приневолене розв'язанєм держ. ради віддати єї долю в їх руки. Тимто осінна сесія буде мати головну задачу перевести реформу регуляцій.

Бар. Еренталь приймав в суботу румунського міністра-президента Стурдзу на Семерінгу, а відтак удали ся обидва міністри на довшу конференцію. Предметом переговорів є справа торгового договору і трудне питанє македонських реформ, котрі Румунія рада би піддержувати в порозуміню з Австро-Угорщиною. Сему побутю міністра-президента Стурдзи на Семерінгу приписують вельми досягле політичне значінє.

Заграниця.

В російскім дневника рстві мало коли можна подібати хоч приближно вірні вісти про Русинів в Галичині, бо се дневникарство взагалі мало цікавить ся справами українсько-русского народу. Але в ч. 149 «Русскихъ Вѣдомостей» появила ся статя про галицькі відносини хоч не дуже повна але доволі вірна обставинам і сучасному положеню.

«Національне відродженє галицьких Русинів — пише д. А-зъ — дає цікавий зразок того впливу, який повагом, але непохитно справляє демократизация інституцій на національне обличє країни. В сьому напрямку в східній Галичині відбуває ся mutatis mutandis той саме процес, що за минуле столітє німецьку Чехію перевернув на славянську. Як у Чехів висші класи нації були знімечились, так в Галичині вони спольщились. Кляса, що за давнійших часів була творцем і оборонцем самостійної культури, — галицьке боярство — уже давно злучила ся і зросла ся з польською шляхтою. Зостала ся сама тільки селянська маса, що не могла взяти самостійної участі в історичному житю вже через те, що вся вона була неграмотна. Але потроху, потроху вона починає виділяти з серед себе інтелігенцію. Раніше сю інтелігенцію представляло саме тільки духовенство. В 60-х роках в польських університетах було багато більше богословів-Українців, ніж українських студентів на сьвітських факультетах.

Загалом всіх їх було не більше 300 душ. Тепер же всіх Українців у сих університетах набереть ся більше 800 душ, при чому більше трьох четвертин сього числа вчить ся на сьвітських факультетах. Та інтелігенція, що нарождаєть ся, поспішаєть ся «віддати довг» своєму народови і насамперед несе своє знанє на село. Року 1865 вчили ся тільки 65.167 українських дітей, тепер в українських школах налічуєть ся більше 300.000 школярів. Років 40-50 тому галицькі Українці не мали ні своєї літератури, ні своєї печаті. Тепер вони утворили богату літературу і розвинули свою періодичну печатю. Року 1875 виходило всього 8 українських періодичних печатних органів, а року 1906 вже було їх

38. Поруч з розумовим та культурним йшов і економічний розвиток. Селяни позасновували всякі організації — ощадні каси, кредитові та інші товариства і т. п. В результаті — зменшила ся площа землі, що йшла на пар, і поліпшились способи хліборобства.

Успіх був би без порівняня більший, як би Українці не мали перешкод політичного характеру. Ось тут то й починаєть ся суперечка межі ними та Поляками. Демократичний по своїй натурі характер українського руху неминуче повинний був привести до конфлікту з польською аристократією і шляхтою, що в своїх руках держать Галичину. Вони (себ то аристократія та шляхта) панують в соймі, заправляють всім адміністративним механізмом в Галичині. Галичина — се єдина країна, де Поляки заховали своє панованє. Тим ревнійше вони його пильнують. Вживають вони всяких заходів, щоби не дати Українцям змоги виявити свою волю в представительних органах. Звідси — переслідуваня організаційних сироб українського селянства, переслідованя, з приводу яких саме тепер йдуть дебати в рейхсраті; звідси — «грубое давленє» на виборців, підтасовка та підкупі їх, можнаб сказати — переробленє виборів у фарс, як би вони звичайно не кінчали ся найстрашнійшим способом кривавими сутичками селян з поліцією.

Борба за політичну власть ускладняєть ся тут ще й соціальними моментами. Більше 90 проц. з тих мільонів Українців, що населяють східну Галичину, — селяни і сільські робітники. Брак землі примушує їх працювати на великих поміщиках, себ то на польську шляхту, в руках якої зібрано більше половини землі.

Промова п. Евг. Олесницького,

виголошена в держ. раді при debatі над справою чернихівською.

(Дальше).

В чернихівській події «коло польське», наповнене жалем, як каже п. Томашевский, поспішило ся з інтерпеляцією до правительства. Але в ній є вже й готова відповідь, що піддає правительству, як треба взяти справу. Читаємо в інтерпеляції: «Нині прийшло в Чернихові коло Тернополя до кровавого конфлікту між жандармами і підбуреними хлопами». Інтерпеляция жадає дальше від правительства, щоби оно вишукало бунтівників. Се дуже дивне явище: 26. мая стала ся подія в Чернихові і тої самої днини голова польського «кола» має спромому подати палаті до відома, що подія була наслідком підбуреня. (П. Цеглинський: Пророк!) Так. Єго газета йшла ще дальше. Ми чули, що перечитав нам тут п. Брайтер. Говорить ся не тільки о підбуреню: Slovo polskie доносить, що радикальні послы до парламенту прямо замовили катастрофу, щоби підперти ті закиди і жалоби, які они тут виголосили. Іншими словами: наші радикальні товариші намовили двох хлопів, дві жінки і одну дитину в Чернихові, щоби на день галицької дебати в парламенті привабили до села жандармів і так довго дразнили і непокоїли, аж поки они, хочби й неохотно, не рішуть ся постріляти їх. Тут маємо знов стару історію. Говорить ся о підбуреню, а се для правительства дуже вигідне найти таку підставу до виправданя своїх органів. Ми чули, що також і міністер оборони краввої в високій мірі скористав з сеї науки польського «кола».

Говорить ся о підбуреню; хочу при тім лишити ся і після бажаня польского „кола“ вайти і здемаскувати властивих виновників цілої події. Хочу, мої панове, пошукати властивого виновника положеня мужицтва в нашім краю, положеня, яке навіть протизаконне поведене сего народа може оправдати і пояснити.

Всюди на заході Европи, як і в західних провінціях Австрії рівночасно з знесенем панщини і підданого устрою переведено докладно також і господарске та політичне увільнене хлопского стану. В наслідок сего майже зникло противельство між великим і малим посідачем. Колишні вороги стали союзниками, що як аграрії сполучили ся супроти інших суспільних клас.

Цілком инакше стоїть справа в Галичині, а особливо в східній. У нас з знесенем підданого устрою не скінчила ся господарска і політична зависимість нашого селянства. Стара февдальна система пережила в сій закутині держави за верухи визвольних воєн, пережила радикальні зміни устрою і законодавства. Змінила ся лише форма, але задержала той сам зміст, до котрого опісля примінено дуже зручно нову конституційну форму.

Галицка ординація виборча, ся magna charta libertatum досегочасних домінальних властителів, дала їм спромогу знайти собі відшкодоване за страти, понесені через знесенє панщиняних робіт а разом з успіхом повести дальше діло економічного обмеженя і поневоленя селяньского стану. Законодатні продукти галицкого сойму і відносячі ся до селяньского побуту акти галицкої адміністрації довели в короткім часі до сего, що положене нацих селян по знесеню панщини лише погіршило ся в прирівнаню до попередного. Як підданий наш селянин мав права ужиткованя на панських лісах і пасовисках. Ті права він втратив, і при регуляції сервітутів вийшов він з порожними руками. Він втратив ті права, котрі є найвжнїйшою і найконечнїйшою основою кожного господарства сільского. Істория законодавства, спеціальнож законодавства галицкого є заразом істориею всестороннього, а при тім плянового і систематичного вивласненя, доконуваного на хлопі. Регуляція сервітутів забрала ему ліси і пасовиска, закон ловецький забрав ему право на рибу як також право вживати воду до господарских цілей.

Найріжнороднїйші закони о вивласненю приневолюють хлопа вступати ся з своєї дрібної посілости і промислу. Вивласнюють ся для ріжноріднїйших цілей, для ріжних будов, для будови доріг, для будови залізниць, для будови приватних і публичних колій, на склади дерева і дороги для вивозу дерева; при регуляції рік конфіскує ся ему на основі §. 47. галицкого водного закону части ґрунту, нищить ся і псує ся его сіножати і відбирає ся ему спромогу виконувати право ужиткованя води.

Вивласнене, всюди вивласнене! — так, що мужикови як одиноке живло, котрим він до певної міри може ще розпоряджати, лишає ся хиба лише воздух! Все, що другим клясам несло добробут, ему несло з правила руїну!

Оттак наче залізним обручем чимраз більше стїсняє ся економічне жите нашого селянина, позбавляє ся его відвічних, прадідівских прав, котрі були конечним услівем селяньского господарства, так що наш селянин не геден зжити ся з гадзою, як він нараз має стратити ті права, та мусить у тім бачити щось не можливого, нечуваного.

Фактом є також, що в Чернихові, де селянам відобрано право риболовлі, селяни від непамятных часів ловили рибу, мочили коноплі і прали біле.

Може мені хто азкне, що і в ин-

ших краях коронних є подібні закони. На те з усею рішучостию скажу, що в галицкім законодавстві є окремі закони і постанови, звернені против селян; доказом сего є передовсім той закон о риболовлі, котрого виконуванє спроводило чернихівску катастрофу.

Мої панове! Між усіма коронними краями Австрії є лише сім країв, котрі ухвалили красві закони о риболовлі на підставі державного рамового закону з д. 25. мая 1885. В інших коронних краях та всюди за границею лишив ся доси давний стан річи, так що риболовля також в сплавних ріках належить звичайно до держави, а в інших ріках до прибережного населеня. В інших краях не відбирає ся того права управління, тільки мусять вони тримати ся певних поліційних розпоряджень, особливо щодо часу, в котрім взагалі не вільно ловити рибу.

(Дальше буде.)

Анатоль Вахнянин.

Листи до Пантелеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XV.

Зі Львова 19. Марця 1869.

Високоповажаний Добродію!*)

1. Ультиматумъ до Кошового. XIV и XV листъ Вашъ одержавъ я, якъ треба.

2. Згадані Вами, Добродію, поеми василаю, вони не були у коробці, ино окремо у мене, тому и годі мнї було відгадати, чоґо Ви від мене хотїли.

3. Псалтирь печататиму, и сподіюсь, що тихъ 200 рублівъ, Вами привреченихъ, вистане на виданне. Коректуру вислати му все третю, себѣ то ревизию; шкода, що немає у насъ цвіткованихъ буквъ гражданськихъ, тому будемо мусїли обходитись и простими, хочъ трохи товстїцями. Коли Вамъ до вподоби буде, то зробить ласку, вишлїть хочъ 100 рублівъ теперъ заразъ, щобъ купивъ я собі свій папірь на псалтирь. Форматъ псалтиря буде майже такий що и Йова, тільки папірь мусить бути не такий грубий, а за те гладшїй. Я роспишу пренумерату на ѓго по 1 р.; для предплатниківъ Правди по 50 гр.; тоді може сѣ тихъ 200 руб. лишить ся 50 рубл. та буде чимъ Починочокъ друкувати. Предплатникамъ Правди мушу псалтирь дешевше пустити, бо їмъ обіцяна ще торїкъ премѣя безъ мого відомства; треба додержати слова. Позаякъ я міркую, буде всѣго Псалтиря 10—12 листівъ. Скоро одержу гроші, заразъ и стану ѓго печатати, купивши у перїдъ паперу. Слї що не добре обдумавъ я, прошу, зволїть мені показати.

4. Отвертого листу до комітета все-словянського не заразъ писатимемъ, бо ще не достає намъ деякихъ вїстей; я стараюсь усіма силами, щобъ вивдатись у ледачихъ людей правди, такъ що до Дїдицького, якъ и що до редакцї „Руси“. Денецо уже маю у рукахъ, а все те послужить колїсь до вистачаня закулісової політики ледачихъ провдирівъ, що будьто зъ Нїмцями, будь зъ Ляшнєю або Москаляма для своїхъ личнихъ интересівъ накладали. Осѣ теперъ посилаю Вамъ Добродію ориґинальний макуляръ всїхъ тихъ пертракцій, які вели Яхимовичъ и Литвиновичъ зъ міністрами австрїйскими. Прочитайте усе и пересвідчитесь напевно, що сі люде заздно лишень неначе ті старці просили и кланялись, а и коли не опарались на правахъ хочъ би ино чоловічихъ. Може Вамъ

*) На долї: Вп. Пант. Кулішъ у Венецію.

сей макуляръ знадобить ся, та може треба ѓго и другимъ людямъ показати, котрі радї би знати політику нашихъ людей проти австрїйскимъ державцямъ. Небавом одержу я, хочъ за гроші ажъ, всі ходи, заходи, лази и перелази, ляцькихъ аристократівъ коло нашой громади у 867 и 868 р., а входить у ті речи и Голуховський и Белькреді и Гаммеръ (полїція) и Абанкуртъ (права рука Голуховського и шпїгунъ, заплачений нїмцями проти полякамъ) и Диметъ, Горбаль, Климовичъ, Заревичъ и всяка така всячина.

(Дальше буде).

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Панкратія сщм.; римо-кат.: Марії Магдал. — В четвер: руско-кат.: † Антонія печ.; римо-кат.: Аполінарія.

— Руска гімназия в Коломиї в 1907/8. По звітах з львівской, перемиской і тернопільской руской гімназії поданих коротко в нашім дивеннику наведемо деякі дати із присланого нам ласкаво друкованого звіту руской гімназії в Коломиї. В науковій часті брошури напечатано II часть „Причинків до студий над „Енеїдою“ І. Котляревского“ написаних проф. Яр. Гордвинским Автор оволодїв у своїй студії силою матерьялів і подав цікавий і ясно змальований образецъ, як у ріжних авторів представлено блуканню Енея по морі, а як змалював є Ів. Котляревский. Студия обнимає 58 стор. вел. 16-ки.

В урядовій часті поміщено наперед, як у всїх того рода звітах, спис учительского збору. Крім директора п. С. Недільского, учили обовязкових предметів 29 учительских сил, а се: 1 катехит, 8 професорів, 4 учителів, 15 заст. учителів і 1 помічникий учитель. Науки надобовязкових предметів уділювало 7 учителів. Із звіту зазначимо дальше, що в учительській бібліотеці було 1008 творів в 1602 томах і 1581 примірників звітів дирекцій середних і інших шкіл. Бібліотека учеників числить 547 творів, а 838 томів в рускій мові, 442 твори в 547 томах в польській і 370 творів в 575 томах в нїмецькій мові. Бібліотека для бідних учеників мала около 700 шкільних підручників. Габінети природописний, фізикальний і географічний були вивіненані доволі богато. Поміч бідним ученикам уділювали три бурси: „Святомихайловский Інститут“, „Шкільна Поміч“ і „Бурса Філії Р. Тов-а педагог.“ а також із жертв зложених на руки дирекції гімназії. В „літописі гімназії“ між иншим помянуто теплим словом про пок. 2 учеників і зазначено з жалем, що серед року 20 учеників мусїло перервати науку задля тяжкой недуги. Від марца с. р. оснували ся при гімназії під проводом професорів три научні кружки учеників: 1) руский, 2) історично-географічний і 3) природописний. На засіданях кружків ученики виголошували реферати і розводили над ними дискусії. В уступі звіту „справа скріпленя фізичних сил молодежи“ зазначено, що спільна сая гімнастична з польского гімназїєю була невідповідна і за мала, через що фреквенція учеників на руханку зменшила ся сего року о 22 процент (на гімнастаку ходило 338 учен.). Молодіж урядила в теплих місяцях кільканаїцять прогульок в гори, уживала купелій в Прутї а в зимї ховзанки.

Статистика учеників. З початком шкільного року вписало ся 814 публичних і 16 приватних учеників. Серед року прийнято 13 + 5 учен., виступило 125 + 11, а так що з кінцем року остало 692 + 10 учеників. При класифікації одержало відзначаючий степенъ 47 учен., I степенъ 496 + 4, II ст. 48 + 2, III ст. 28 + 2, поправку 70 + 1, а 9 учеників не класифіковано. Гімназия мала 17 відділів, а се приготовляюча кляса і VIII по 1 відділі, I кл. 3 відділи, а прочі кляси по 2 відділи. Всї ученики були руской народности, а крім 5 грецько-східної віри, решта була грецько-като-

ликами. Стан родичів учеників: 425 селяни, 81 + 4 священики, 52 + 3 народні учителі, 41 + 1 публ. слуги, 34 держ. урядники і т. д. Місце проживання родичів: Коломия 99, коломийський повіт 155, снатицький 87, городеньський 75, печеніжинський 44, косівський 38 і т. д.

— **Ще проти виїзду до Бразилії.** Горячка еміграційна до Парани, викликана проклятим побутом графа Ле Гона в Галичині ще не остигла. Отсе курітвська „Зоря“ доносить, що в двох перших тижнях червня с. р. прибуло до Парани около 600 емігрантів, а між ними половина Русинів. Богато з приїзших вибралося на зарібки коло будови залізниці, не знаючи, що там не лише нічого не зароблять, але ще задовжать ся. Ті, що виїхали з Галичини разом з гр. Ле Гоном, безнастанно утікають від роботи. Консуляти австрійський і німецький (німецький яко заступник російського правительства) просили навіть о поліційну сторожу коло своїх домів, щоби їх робітники не находили. Цікаво хто винен? — питає „Зоря“. — Чи той робітник, котрий вірючи в зарібок, вірючи в того графа Ле Гона, котрий вербував робітників і відкликував ся на поперте ряду дотичного, де свої загопи запускав, чи люди, котрих обовязком було справу роботи при залізниці добре розслідити і єї в Европі представити? Робітники не їхали тут на жарти. Втратили час, гроші, попродали річч, все, що мали — є то для них матеріальна руїна. А тепер консуляти, котрі повинні бути потягнені через своє правительтво до відвічальности за фалшиві інформації, окружують ся поліцією, як робітники о ошкіку справедливо упоминають ся. — Отсе слова бл. п. редакторства Петрицького „Зоря“ доносила, що секретар австрійського консуляту в Курітви бл. п. Квасінський вибирає ся до Галичини на еміграційну агітацію. Думаємо, що п. Кв, если ще не виїхав, то не має тепер пощо приїздити.

— **Олімпійські ігрища в Лондоні** розпочали ся дня 13. с. м. на величезнім боєвищі коло будинків француско-англійської вистави. Докола боєвища уряджено лавки і льожі для видців, яких може змістити ся 90.000. Серед боєвища викопано великий став, на котрім відбувають ся змаганя пливачів. На отвореню ігрищ була присутна королівська родина та наслідники престолів з Греції і Швеції, де, як звісно, руханка дійшла до найвисшого розцвіту. В ігрищах беруть участь найвизначнійші руховики 17 народів. З Австро-Угорщини виступили німецькі, чеські і малярські руховики. Програма ігрищ обнямає всякі роди шпортів, як: перегони піхотинців і наколесників, двигане тягарів, метяне кружків і шис, тенніс, копаный мяч і ин. Ігрища кінчать ся сими днями, а як вишали, напишемо.

Оповідки.

— **Репертуар руского народного театру в Кутах.** (Сала Цукермана. — Лише 4 вистави). В четвер дня 23. липця „Надія“ славновісна драма в 4 діях Г. Гаерманса.

В суботу дня 25. липця „Барон циганів“ оперета в 3 діях А. Стравса.

В неділю дня 26. липця „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 діях Артемовського. Закінчать: „Вечерниця“ твір музичний в 1 дії Ніциньського.

Білети продає торговля п. Карчевського, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Конкурс.** Виділ „Шкільної Помочи“ в Сокалі прийме до своєї „Селянської Бурси“ до 60 учеників гімназії, учительської семінарії або виділової школи. Услівя: Батько зглядно опікун має бути членом „Шкільної Помочи“ і обовязати ся платити за питомця 20 К місячно з гори, за що отримає ученик поміщене, харч, свіггло, опал, нагляд, провід домовий і поміч в науці. Поданя з долученем останного шкільного свідочтва належить внозити найдалше до 15. серпня с. р. на руки

о. Василя Левицького, мітрата в Сокалі, де можна засягнути ближших пояснень.

— **Конкурс.** Головний Виділ Руского Товариства педагогічного у Львові оголошує отсим конкурс на посаду секретаря канцелярії. Услівя прийнята: 1) Праця 8 годин денно (від 9—1 рано і від 4—8 вечером). 2. Самостійне ведене канцелярії під директивою Виділу. 3. Платня 100 К місячно. 4. Читке письмо. 5. Вік понад 30 літ (академиків виключає ся). 6. Ближші услівя після умови. Зголошеня письменні з відписами свідочств, котрих не звертає ся, належить вносити на руки Виділу Руского Товариства педагогічного у Львові, ул. Сикстуска ч. 47. найдалше до дня 25. серпня 1908.

— **З залізниць.** Від 20. липня с. р. запроваджено безпосередній турнусовий віз I і II клася поміж Львовом і Бориславом при поїзді ч. 1715/1220/1825 (відїзд зі Львова о год. 6 мін 42 вечером а приїзд до Борислава о год. 11 мін. 52 в ночи) і з поворотом з Борислава до Львова при поїзді ч. 1812/1211/1712 (відїзд з Борислава о год. 3 мін. 43 рано а приїзд до Львова о год. 7 мін. 29 рано).

Телеграми

з дня 21. липця.

Відень. N. fr. Presse доносить, що дотеперішній комендант перемиского корпусу уступає, на єго місце приїде комендант 21. дивізії піхоти ген. Потт.

Відень. Австро-угор. спільний міністер скарбу, Буріан, виїздить на відпустку, з якої мабуть не верне на своє становище. Наслідком єго буде угорський міністер Зіх.

Найгайм. Російський адмірал Рождественський помер ту на недугу серця, якої набрав ся в битві під Чуміною.

Копенгага. Француский президент Фалер, прибув ту витаний королівською родиною.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжа і продуктів у Львові від 13. до 19. липця 1908:

за 50 клг.

Пшениця	12 15—12 40 К
Жито	10 00—10 20 К
Ячмінь броварняний	7 00—7 25 К
Ячмінь на пашу	7 50—7 70 К
Овес	6 50—6 75 К
Кукурудза	7 90—8 15 К
Просо	8 75—8 90 К
Горох до вареня	8 50—11 00 К
Горох на пашу	7 00—7 50 К
Бобик	6 25—6 50 К
Конюшина червона	100 00—105 00 К
Конюшина біла	35 00—40 00 К
Конюшина шведска	85 00—100 00 К
Тимотка	33 00—34 00 К
Ріпак зимовий	14 00—14 25 К
Насіне конопл.	10 00—10 25 К
Хміль	80 00—90 00 К
Насіне льняне	10 00—10 25 К
Льнянка	11 00—11 25 К

Ціхник машик

го виробу гахібок цемехтових

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одежав най до нас напише, а вишлемо безпрованочно даром і оплатно. Разом з тим цївником розіслали ми і цївник штучних навозів.

Дирекция.

При закупні товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Жорелі (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свіжо зривані 5 клгр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Заліщики 4.

(2—15)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Євгена Білінського в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурситов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідуює і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростію. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумі вісім і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 проц.

Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Каса оцадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишлі приймають поліси „Дністра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківській Товаристві.

Агенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, де еще не робить ниший агент „Дністра“, можуть письменні селяни старати ся о уділеню агенції. До тепер заробили агенти 1.142.108 корон провізії.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1.003.864—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на різницю курсів	„ 3.437—
„ резерви спеціальної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
пнишні фонди заосмотреня	„ 40.000—

Разом сума К 1.964.824—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
	Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Рашава	—	—	1:10	—	—
Лідволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіля	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:25	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
	Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Рашава	—	—	3:30	—	—
Лідволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:08	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіля	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означені †.